
Univerzity: Dobeš nás vrací před rok 89

Univerzity: Dobeš nás vrací před rok 89

PRAVO

20.1.2012 Právo Strana 16 Studium, autor: Marek Přibil

Rada vysokých škol a rektori ministři vyčítají, že obchází zákon a jde na ruku bankám

Proti čemu vlastně tak mohutně a jednohlasně protestují rektori, Rada vysokých škol, Univerzita Karlova, mnozí studenti a vysokoškolská učitelé v souvislosti s reformou VŠ, kterou pro ně namixoval ministr školství Josef Dobeš z Věcí veřejných?

Nejprve je třeba vysvětlit, že hovoříme-li o reformě, jde o dva zákony, nyní v podobě věcných záměrů. O zákon o vysokých školách a takzvané finanční pomoci studentům. První upravuje fungování VŠ, druhý školné.

Univerzity se podle nich, jak varuje nemalá část akademické obce, stanou líhni zaměstnanců pro firmy, jejichž zástupci budou školy ovládat, podobně jako lokální politici.

Jmenování takzvaných rad vysokých škol – nových řídicích orgánů na úkor okleštěných akademických senátů s menším zastoupením studentů – má být totiž z významné části svěřeno do rukou ministra bez jakýchkoli zákonných limitů jeho libovůle.

Ale co autonomie? Ta, která po staletí nepřetržitě existovala VŠ způsobila, že jsou zdrojem nových poznatků a impulzů pro společnost, že nesou významnou část její kulturní identity, tážou se univerzitní profesori.

„Výběr rektora má být také svěřen radě. Do jejího jmenování kromě ministra podle své libovůle zasahuje právě i rektor, takže se zvyšuje nebezpečí oligarchického ovládnutí vysokých škol a ztráty vnitřní plurality, kterou VŠ poskytly změny po roce 1989,“ zdůrazňovala několik posledních měsíců Rada VŠ (ze zákona, stejně jako Česká konference rektorů, orgán reprezentace vysokého školství).

„Akreditační agentura nic nového nepřinese“

Rektori také kritizují záměr zřídit novou instituci – Národní akreditační agenturu. „Její vznik by jistě znamenal nárok na státní rozpočet, přitom ve srovnání se stávající Akreditační komisí nevidíme prokazatelný obsahový přínos,“ stojí ve stanovisku konference rektorů. Té se nelíbí ani zřízení funkčních míst profesorů a docentů.

Akademická obec Dobešovi ale především vytýká, že porušil zákon, když předložil návrhy do legislativního procesu bez jejich projednání s reprezentací vysokých škol.

Návrh je v rozporu s tím, k čemu se zavázala vláda

Jasně je, že ač ministr nemusí být (podle Václava Klause) odborníkem na slovo vzatým, šéf školství, co rozhoduje o budoucnosti národa, nemůže být pouhým politickým manažerem bez širšího vhledu do problematiky, míní akademici. A to i v souvislosti s druhým zákonem.

Zvlášť kvůli přípravě školného v podobě, jaká zcela odporuje programovému prohlášení vlády.

Podle Rady VŠ i rektorů návrh zákona „nesnižuje bariéry vstupu do studia, naopak je zvyšuje penalizací za neúspěšné dokončení“. Půjčky na školné poskytované komerčními institucemi povedou prý k vysokému zadlužení budoucích absolventů i jejich domácností. „Návrh samotný je tak v rozporu s programovým prohlášením vlády, v němž se zavázala, že mimo jiné zavede účinný systém finanční pomoci studentům, opírající se o základní studijní granty pro všechny studenty. O dodatečná sociální stipendia pro studenty z rodin s nízkými příjmy a handicapované,“ uvedla rada.

S granty Dobeš již nepočítá. Předsednictvo Rady VŠ jej i proto žádá, aby zajistil komplexní přepracování záměru zákona a takto přepracovaný návrh řádně projednal s reprezentací škol.

Chybí studie a analýzy

Podle rady totiž v návrhu chybí i konečné výsledky klíčové studie dopadů zavedení školného na studenty objednané ministerstvem. Chybí též exaktní analýza dopadů na rozpočet (například z hlediska daňových slev).

Rektor UK Václav Hampl rovněž soudí, že zákon o finanční pomoci studentů „je o přesunu peněz k finančním ústavům na úkor škol“. Za půjčky na školné by bankám totiž ručil stát a platil by za studenty úroky v průběhu studia, což by při statisících lidí byly miliardy.

Posluchače VŠ nadto zákon sváže se soukromými finančními ústavami, pokud si vezmou půjčku. Zavádí totiž povinnost, že student bude muset mít účet s fixací u jediné banky po dobu splácení, což může být klidně 20 let.

Akademici Dobeše také kritizují, že půjčku na školné budou absolventi splácet, jakmile jejich plat dosáhne dvojnásobku minimální mzdy. Tedy 16 tisíc korun, pokud by se školné platilo už dnes. To je o 7500 Kč nižší hranice, než s jakou počítalo programové prohlášení vlády.

Absolventi měli totiž začít školné splácet až po dosažení průměrného platu v zemi, který teď činí 24 tisíc. Školné by mělo být až 10 tisíc za semestr.

Černá tečka

Na přípravu reformy mělo ministerstvo 91 miliónů. Dobeš tvrdil, že náklady seškrtnal na polovinu. Akademici ale, že původní částka už byla dávno utracena.

Výběr školného by prý přišel státní kasu na 150 miliónů ročně. Vyplývá to z materiálu, jímž ministerstvo vypořádalo připomínky. Jenže akademici jsou toho názoru, že náklady by byly v řádu miliard.

Černou tečkou za tímto výčtem je hrozba, že kvůli Dobešovým problémům s čerpáním evropských peněz Brusel Česku finance na přípravu reformy již utracené z rozpočtu vůbec neproplatí.

Zvyšuje se nebezpečí oligarchického ovládnutí vysokých škol